

# Rim Görnüşi Ýola Goýýar — Bäşinji San

*Adwentizmde gaýtalanýan pygamberlik jedellerini açyp görkezmek: Seniň halkyňyň talaňçylaryna düşünmek*

Jeff Pippenger

2024-08-09

Soňky makalada biz Millerçi döwründen şu güne çenli Adventizmiň taryhynda bolup geçen jedeliň alty pygamberlik ugry nygtadyk. Men Daniel kitabynyň on birinji bapynyň on dördünji aýatyndaky “öz halkyňyň talaňçylary” baradaky birinji we soňky jedeliň pygamberlik taýdan birmeňzeşdigini öňe sürýärin. Millerçiler “talaňçylara” Rimiň deňşlidigine düşünyärdiler, protestantlar bolsa “talaňçylaryň” Antiochus Epiphanes atly bir Suriýa patyşasydygyny öwredýärdiler.

Şol döwürlerde günortanyň patyşasyna garşy köp kişi aýaga galjakdyr; seniň halkyňyň talaňçylary hem görnüşi berkarar etmek üçin özlerini beýgeldjekdirler; emma olar ýykylarlar. Daniel 11:14.

Onunjy aýatdan başlap, on bäşinji aýata çenli Müsür bilen Siriýanyň patyşalyklarynyň arasyndaky söweş şekillendirilýär. Bu bölümde Müsür günortanyň patyşasy, Siriýanyň patyşasy bolsa demirgazygyň patyşasy hökmünde görkezilýär. Onunjy aýat taryhçylaryň miladydan öňki 219-njy ýylda başlanan Dördünji Siriýa urşunyň başlangyjy diýip atlandyrylan wakasyny görkezýär; on birinji we on ikinji aýatlar miladydan öňki 217-nji ýylda bolan Rafia söweşini we onuň netijelerini aňladýar. Soňra on üçünji aýatdan on bäşinji aýata çenli miladydan öňki 200-nji ýylda bolan Panium söweşi görkezilýär. Onunjy aýatdan on bäşinji aýata çenli bolan bölümde Siriýanyň patyşasy Selewki imperiýasynyň hökümdary Antiohus Magnusdyr.

Onunjy aýat, Antiokus Magnusyň mundan birnäçe ýyl ozal Selewki patyşalygyndan alnyp gaýdylan ýerleri gaýtaryp almak üçin urşa başlan döwüriniň taryhyny aňladýar. Aýatda ol miladydan öňki 219-njy ýylda ýitirilen ýerleri gaýtadan ele geçirýär, emma ol wagtlaýynça öz hüjümlerini bes edýär we harby güýjüni täzeden jemlemäge çalyşýar. Ol ýitirilen ýerleriň üstünden gaýtadan gözegçiligi dikeldip, Ptolemeý nesliniň dolandyrylan günorta patyşalygy bolan Müsüriň serhedine çenli baryp ýetýär. Miladydan öňki 219-njy ýyl bilen miladydan öňki 217-nji ýylyň aralygynda hem günortanyň patyşasy, hem-de demirgazygyň patyşasy golaýlap gelýän Rafa söweşi üçin meýilnamalar düzýärdiler.

Rapiýa söweşi b.e. öň 217-nji ýylda bolup geçdi, we Ptolemeý tarapyndan dolandyrylýan günortadaky Müsür patyşalygy pygamberlik böleginde demirgazygyň patyşasy bolan Siriýa patyşasy Antiýoh Magnusdan üstün çykdy. Soňra on üçden on bäşinji aýatlarda, on ýedi ýyl soň, b.e. öň 200-nji ýylda, şol wagt Makedoniýaly Filip bilen ýaranlyk baglaşan Antiýoh Magnus Müsür bilen Paniýum söweşine girdi. Şol wagt günortadaky Müsür patyşalygynyň baş ýa-da alty ýaşly bir çaga patyşasy bardy, we Antiýoh Magnus bilen Filip Müsüriň çaga patyşasyndan peýdalanmaktan saklanyp bilmediler; şeýlelikde, Antiýoh Magnus Paniýum söweşinde üstün çykdy. Paniýum söweşini beýan edýän şol üç aýat on dördünji aýaty öz içine alýar, şol ýerde

pygamberlik beýanatyna täze bir güýç girizilýär.

Halkyňň garakçylary Müsüriň günorta patyşasyndan-da, ýa-da Selewkilerden bolan demirgazyk patyşasyndan-da, ýa-da Makedoniýanyň hökümdary Filipden-de başga bir güýjdir. Millerçiler Rimiň halkyňň garakçylarydygyny ykrar etdiler. “Garakçylar” diýip terjime edilen ýewreý kök sözleriniň biri “döwüji” diýen manyny berýär. Butparaz Rim pygamberlikde bölek-bölek edip döwjek güýç hökmünde görkezilýär.

Şondan soň men gije aýanlyklarynda gördüm, ine, dördünji bir haýwan bardy, gorkunç, elhenç we örän güýçlüdi; onuň uly demir dişleri bardy: ol ýuwudýardy, parça-parça edýärdi we galany aýaklary bilen depeläp ýok edýärdi; ol özünden öňki ähli haýwanlardan tapawutlanýardy; onuň on şahy bardy. Daniel 7:7.

Uriah Smit garakçylar barada düşündiriş berende, garakçylaryň böwujileri aňladýandygyny görkezýän bir taryhçydan sitata getirýär.

Indi täze bir güýç tanadylýar: “halkyňň talaňçylary”; episkop Nýutonyň aýtmagyna görä, göni manyda, “halkyňň böwsüjileri.” Tiberiň kenarlarynda, örän uzakda, hyjuwly maksatlar we gara niýetler bilen özüni ekläp gelýän bir patyşalyk bardy. Ilkibaşda kiçi we ejiz bolan bu patyşalyk güýçde we kuwwatda geň galdyryjy çaltlyk bilen ösdi; öz başarnygyny synap görmek we uruşçy golunyň kuwwatyny barlamak üçin, seresaplylyk bilen şu ýana-ol ýana uzanyp durdy; soňra bolsa, öz güýjüni duýup, ýer ýüzüniň milletleriniň arasynda batyrçaýlyk bilen başyny galdyrdy we olaryň işleriniň sükanyny ýeňip bolmaz eli bilen eýeledi. Şondan beýläk Rimiň ady taryhyň sahypasynda peýda bolýar; ol uzak asyrlaryň dowamynda dünýäniň işlerine gözgeçilik etmäge we milletleriň arasynda hatda zamanyň ahyryna çenli gudratly täsir ýetirmäge bellenenidir.

“Rim gürlledi; we Siriýa bilen Makedoniýa tiz wagtdan öz düýşleriniň görnüşinde bolup geçýän bir üýtgeşmäni duýdular. Rimliler Müsüriň ýaş patyşasynyň hatyrasyna gatyşdylar; olar onuň Antiohus bilen Filip tarapyndan niýetlenen heläkçilikden goralmagyny berk karar etdiler. Bu miladydan öňki 200-nji ýyl bolup, Siriýa bilen Müsüriň işlerine Rimlileriň ilkinji möhüm gatyşmalarynyň biri boldy.” Uriah Smith, Daniel and the Revelation, 257.

Aýatlarda beýan edilen pygamberlik takmynan b.e. öň 219-njy ýyldan 200-nji ýyla çenli bolan ýigrimi ýylyň dowamynda ýerine ýetdi, emma pygamberler öz ýaşan günlerinden has köp soňky günler barada sözleýärler.

“Gadymy pygamberleriň hersi öz döwründen has köp biziň döwrümüz üçin sözläpdir, şonuň üçin olaryň pygamberlikleri biziň üçin güýjünde galýar. ‘Indi bu zatlaryň ählisi olara nusga hökmünde boldy; hem-de olar dünýäniň soňlarynyň gelip ýetýän bizler üçin duýdurýş hökmünde ýazylandyr.’ 1 Korinfliler 10:11. ‘Olar bu zatlara özüleri üçin däl-de, biziň üçin hyzmat edendikleri aýan edildi; bu zatlar indi size Hoş Habary wagyz edenler tarapyndan, gökden iberilen Mukaddes Ruh arkaly size habar berildi; perişdeler hem şol zatlara garamagy arzuw edýärler.’ 1 Petrus 1:12....”

“Mukaddes Kitap, hazinelerini bu son nesil için biriktirmiş ve bir araya bağlamıştır. Eski Ahit tarihinin bütün büyük olayları ve ciddî muameleleri, bu son günlerde kilisede tekrar etmekte

olmuş ve olmaktadır.” Selected Messages, 3. kitap, 338, 339.

Biz göz önünde tutýan ýigrimi ýyllyk döwürde Daniel ýaşamadyk bolsa-da, White uýanyň ýazgylary arkaly gelen ylham bize Daniel 11-de beýan edilen taryhyň köp böleginiň Daniel 11-iň ahyrky ýerine ýetirilmesinde gaýtadan boljakdygyny habar berýär.

“Ýitirmäge wagtymyz ýok. Öňümüzde muşakgatly döwürler bar. Dünýä uruş ruhy bilen galjyraýar. Tizden pygamberliklerde aýdylan muşakgat sahnalary bolup geçer. Daniýeliň on birinji babyndaky pygamberlik doly amala aşmagynyň önüsyraýa geldi. Bu pygamberligiň amala aşmagynda bolup geçen taryhy wakalaryň köpüsi gaýtadan gaýtalanar.” Manuscript Releases, number 13, 394.

Danyýl kitabyň on birinji babyndaky onunjy aýatdan on başinji aýada çenli bolan aýatlar, ýakyn wagtda geljek ýekşenbe kanunyna alyp barýan ahyrzaman taryhyny beýan edýär, çünki on altynjy aýat Rimiň ilkinji gezek “şöhratly ýurdy” basyp alandygyny kesgitleýär.

Ýöne oňa garşy gelen öz islegine görä hereket eder, onuň önünde hiç kim durup bilmez; ol şanly ýurtda durar, ol bolsa onuň eli arkaly harap ediler. Daniel 11:16.

Danyýel öz ýazgylarynda “şanly ýurt” diýen aňlatmany iki gezek ulanýar. Birinjisi on altynjy aýatdyr; şol ýerde göni manydaky butparaz Rim Ýahudanyň göni manydaky şanly ýurduny basyp aldy.

“Müsüriň demirgazygyň patyşasy Antiohusyň önünde durup bilmedigi ýaly, häzirki wagtda oňa garşy çykan rimlileriň önünde hem Antiohus durup bilmedi. Indi hiç bir patyşalyk bu ýokarlanýan güýje garşylyk görkezmege ukyply däl. Antioh Asiaticus b.e. öň 65-nji ýylda Pompei tarapyndan emläklerinden mahrum edilip, Siriýa Rim welaýatyna öwürülende, Siriýa basylyp alyndy we Rim imperiýasyna goşuldy.

“Şol bir güýç hem Mukaddes Ýurtda durup, ony ýuwutmaly boldy. Rim b.e.ö. 162-nji ýylda Hudaýyň halky bolan ýehudiler bilen bileleşik arkaly baglanyşdy; şol seneden başlap, ol pygamberlik senenamasynda görnükli orun eýeleýär. Şeýle-de bolsa, ol Ýahudya üstünden häkimiýeti hakyky basyp alyş arkaly b.e.ö. 63-nji ýyla çenli ele geçirmedi; ondan soň bolsa bu aşakdaky görnüşde boldy.” Uriah Smith, Daniel and the Revelation, 259.

Danyýeliň “şanly ýurt” diýen aňlatmany ulanýan beýleki aýaty kyrk birinji aýatdadır.

Ol şöhratly ýurda hem girer, köp ýurtlar ýykylar; emma bular onuň elinden gutular: Edom, Moab we Ammon ogullarynyň başlycalary. Daniýel 11:41.

Elbetde, kyrk birinji aýat kyrkynjy aýatdan soň gelýär, we kyrkynjy aýat “we ahyrzamanyň wagtynda” diýen sözler bilen başlanýar. “Beýik çekeleşik” kitabynda Uayt uýa 1798-nji ýyly “ahyrzamanyň wagty” diýip kesgitleýär, şonuň üçin kyrk birinji aýat 1798-nji ýyldaky ahyrzamanyň wagtyndan soň gelýän taryhy görkezýär.

“Emma ahyrzamanyň wagtynda, pygamberiň aýdysy ýaly, ‘Köpler oňa-muňa ylgaşarlar, we bilim artar.’ Daniel 12:4.... 1798-nji ýyldan bäri Daniel kitaby açyldy, pygamberlikler baradaky bilim artdy, we köpler golaýlap gelýän höküm baradaky dabaraly habary yglan

etdiler.” Uly Göreş, 356.

Kyrk birinji aýatda aýdylýan şöhratly ýurt gadymy döwrüň sözme-söz Ýahudasy däl-de, ruhy taýdan häzirki zaman Ýahudasydyr. Amerikanyň Birleşen Ştatlary ruhy taýdan häzirki zaman Ýahudasydyr, we kyrk birinji aýat Amerikanyň Birleşen Ştatlarynda tiz wagtda geljek Ýekşenbe kanunyny görkezýär.

Emma ilki ruhy bolan däl-di, eýsem tebigy bolan; ondan soňra bolsa ruhy bolan geldi. 1 Korintoslylar 15:46.

Şol ýekşenbe güni baradaky kanun on altynjy aýat bilen nusgalanýar, çünki Daniýel on birinji bapdaky berjaý boluşda “ýüze çykan taryhyň köp bölegi” gaýtadan gaýtalanmalydyr. Ahyrky günlerde onunjy aýatdan on başinji aýada çenli bolan aýatlar, ýekşenbe güni baradaky kanundan öňki we soňa alyp barýan taryhy aňladýar.

Şol baş aýatda agzalýan demirgazygyň patyşasy, şeýle hem Selewkiler patyşasy Antiokus Magnus we Ptolemeýler şalygynyň Müsür patyşalary arkaly amala aşan günortanyň patyşasy, tizden güýje girjek Ýekşenbe kanunyna alyp barýan taryhyň üns merkezindäki güýçleriň nyşanlarydyr. Bu aýatlar ýüz kyrk dört münüň hereketiniň taryhyny kesgitleýär, çünki onunjy aýat 1989-njy ýylda Sowet Soýuzynyň dargamagyny, on altynjy aýat bolsa tizden güýje girjek Ýekşenbe kanunyny görkezýär.

Mesih bu aýatlary onunjy aýaty kyrkynjy aýat bilen, on altynjy aýaty bolsa kyrk birinji aýat bilen gabat getirmek arkaly nygtaýar. Kyrk birinji aýatyň ruhy şöhratly ýurdunyň nusgasy bolan hakyky şöhratly ýurda gönüden-göni salgy bu alty aýatyň soňudyr, onunjy aýat bolsa onuň başlangyjydyr.

Mesih on altynjy aýadyň kyrk birinji aýat bilen göni baglanyşygyny üpjün edişi ýaly, onunjy aýat hem kyrkynjy aýat bilen göni baglanyşyklydyr. Onunjy aýatdaky “daşyp geçer” diýen aňlatma kyrkynjy aýatda “daşyp aşyň geçer” diýip terjime edilen şol birmeňzeş ýewreýçe söz düzümdir. Bu söz düzümi Mukaddes Ýazgylarda diňe ýene bir ýerde duşýar, ýöne ol ýerde onunjy aýatdaky we kyrkynjy aýatdaky ýaly däl-de, biraz başgaça terjime edilendir. Şeýle-de bolsa, ol şol bir ýewreýçe söz düzümdir.

Ol Ýahudanyň içinden geçer; joşup-daşyryp geçer, hatda boýun ýerine çenli ýetip barar; onuň ganatlarynyň gerimi seniň ýurduň giňişligini doldurar, eý Immanuel. Işaya 8:8.

Işanyň “joşup geçmek we aşyp geçmek” diýen sözi onunjy aýatyň “joşup geçmek we içinden geçmek” diýen sözi bilen, hem-de kyrkynjy aýatyň “joşup geçmek we aşyp geçmek” diýen sözi bilen birdir. Mundan-da artygy, bu üç aýatyň her biri demirgazyk patyşasynyň günorta patyşasyna garşy hüjümini beýan edýär. Işayada demirgazykdaky Aşur patyşasy Senaherib Ysraýylyň günorta patyşalygy bolan Ýahuda garşy hüjüm edýärdi. Onunjy aýatda Selewkiýa imperiýasynyň demirgazyk patyşasy Antiýohus Magnus Müsüriň günorta patyşalygyna garşy hüjüm edýärdi. Kyrkynjy aýatda bolsa, kyrkynjy aýatyň başynda ölüm howply ýara alan demirgazyk patyşasy, ýagny papalyk güýji, günortanyň ateistik güýji bolan Sowet Soýuzyna garşy hüjüm edýärdi. Her bir aýat demirgazyk we günorta patyşalarynyň arasyndaky gapma-garşylygyň şol bir pygamberlik gurluşyny görkezýär, hem-de her bir aýatda demirgazyk patyşasy “joşup geçýär we aşyp geçýär.”

Işayanyň şaýatlygy we onunjy aýat ikisi-de demirgazyk patyşasynyň hüjüm eden wagtynda günorta patyşalygynyň paýtagtyna girmezden öň saklanýandygyny görkezýär. Sanherib öz urşuny Iýerusalimiň diwarlaryna çenli getirdi, ondan aňry geçmedi. Biziň eýýamymyzdan öň 219-njy ýylda Antiokhus Magnus Müsüriň serhedine gelip saklandy. Soňra ol iki ýyl soň, biziň eýýamymyzdan öň 217-nji ýylda bolup geçen Rafýa söweşinde ýeňildi. Sanherib Iýerusalimiň diwarlaryna çenli gelip, Hudaý aralaşanda şol söweşde ýeňildi.

Şonuň üçin Reb Aşşur patyşasy hakynda şeýle diýýär: Ol bu şähre girmez, ol ýere bir ok hem atmaz, onuň önüne galkan bilen hem gelmez, oňa garşy ähliň hem gurmaz. Gelen ýoly bilenem yzyna dolanar, bu şähre girmez, diýýär Reb. Çünki Men bu şähri Öz hatyram üçin we hyzmatkärim Dawudyň hatyrasy üçin gorap, halas ederin. Şol gije Rebbiň Perişdesi çykyp, Aşşurlaryň düşelgesinde bir yüz segsen baş müň adamy gyrdy; irden daň bilen turanlarynda, ine, olaryň ählisi öli jesetlerdi. Şeýlelikde, Aşşur patyşasy Senaherib gidip, yzyna dolandy we Ninewede ýaşady. Soňra ol öz hudaýy Nisrohyň ybadathanasynda sežde edip durka, onuň ogullary Adrammelek bilen Şareser ony gylyç bilen öldürdiler; özlери bolsa Ermenistan ýurduna gaçyp gutuldylar. Onuň ýerine ogly Esarhaddon patyşa boldy. 2 Patyşalar 19:32–37.

1989-njy ýylda demirgazygyň patyşasy Sowet Soýuzyny süpürüp aýyrды, ýöne ol Sowet Soýuzynyň paýtagtyny ýeňip geçmedi. Russiýa aýak üstünde galdy. Indiki söweş, on birinji we on ikinji aýatlarda nusgalanan söweş, Rafiýa söweşi boldy; ol, şeýle hem, Sennaheribiň goşunynyň derbi-dagyn edilmegi we onuň soňky ölumi bilen hem nusgalanandyr. Bu bolsa günortanyň patyşasy üçin gazanylan ýeňşi görkezýär; Sennaheribiň şaýatlygynda bu Ýahudadyr, Antioh Magnusyň şaýatlygynda bolsa Rafiýadyr.

Onunjy aýat kyrkynjy aýat bilen göni baglanyşyk berýär, on altynjy aýat bolsa kyrk birinji aýat bilen göni baglanyşyk berýär. Onunjy aýatdan on altynjy aýada çenli bolan aýatlar 1989-njy ýyldan başlap Ýekşenbe kanunyna çenli bolan taryhy aňladýar. Bu aýat kyrkynjy aýatda gizlenen bir taryhy görkezýär; ol 1989-njy ýylda Sowet Soýuzynyň dargamagy bilen başlanýar we Ýekşenbe kanunyna çenli dowam edýär. Onunjy aýat, şeýle hem, Lewiler 26-daky “ýedi wagt” bilen bu gizlin taryhy göni baglanyşdyrýar, emma şol hakykat çyzygy biziň bu ýerde beýan edip oturan zadymyzyň çäğinden daşardadyr.

Milleritleriň taryhynda, adventizmiň içinde Rimi dogry kesgitlemek baradaky alty esasy dawalaryň ilkinjisi ýüze çykdy, we ol on dördünji aýatdaky garakçylaryň kimi aňladýandygy hakynda boldy. Protestantlar olaryň Antiokh Epifanesdigini öňe sürýärdiler, Milleritler bolsa olary Rim diýip kesgitlediler. Adventizmiň içinde Rimi dogry kesgitlemek baradaky in soňky dawada-da mesele ýene on dördünji aýatdaky garakçylar hakyndadyr. Milleritler tarapyndan wekilçilik edilýän bir topar, pygamberlik Ruhu tarapyndan goldalan Milleritleriň düýpli düşüňjesini gorap saklaýar.

“Men 1843-nji ýylyň çyzgysynyň Rebbiň eli bilen ugrukdyrylandygyny, onuň üýtgedilmeli dälidigini gördüm; sanlaryň Onuň isleýşi ýaly bolandygyny; Onuň eliniň käbir sanlardaky bir ýalňyslygy örtüp we gizläp durandygyny, şonuň üçin Onuň eli aýrylýança hiç kimiň ony görüp bilmändigini gördüm.” Early Writings, 74.

Şol mukaddes çyzygy jedeli miladydan öňki 164-nji ýyl diýen bellik bilen kesgitleýär.

«164-nji ýylda Antiohus Epifanyň ölümi, ol elbetde Begleriň Begine garşy durup bilmedi, çünki Begleriň Begi dogulmazyndan öň ol eýýäm 164 ýyl bäri ölüpdi.»

Mukaddes çyzgydaky şol jedeliň görkezmesi, mukaddes çyzgyda görkezilen hakykatlaryň arasynda diňe biriniň Hudaýyň Sözüniň pygamberlik bölegine esaslanmaýandygyny aňladýar. Şeýle etmek bilen, ol Mukaddes Kitabyň taryhynyň däl-de, Advent taryhynyň bir ýolgörkezijisini kesgitleýär, hem-de “ol üýtgedilmeli däldir,” çünki şol jedel pygamberlik görnüşiniň nähili berkidilýändigini kesgitleýär. Şol binýat hakykatyny ret etmek, şol bir wagtda Pyghamberlik Ruhunyň mukaddes çyzgyny tassyklamagynyň ygtyýaryny ret etmekdir.

Şeýtanyň iň soňky aldawy, Hudaýyň Ruhunyň şaýatlygyny güýjünden gaçyrmak bolar. “Ýlham bolmadyk ýerde halk heläk bolýar” (Süleýmanyň pähimleri 29:18). Şeýtan dürli usullar bilen we dürli serişdeleriň üsti arkaly ussatlyk bilen iş alyp baryp, Hudaýyň galyndy halkynyň hakyky şaýatlyga bolan ynamyny sarsdyrmaga çalşar. Ol azdyrmak üçin galp görnüşleri getirer, ýalany hakykat bilen garyşdyrar, şeýlelikde adamlary ýigrenç duýgusyna salar, şonuň netijesinde olar “görnüşler” adyny göterýän ähli zady fanatizmiň bir görnüşü hasap ederler; emma dogruçyl janlar galpy bilen hakykyny deňeşdirip, olaryň arasyndaky tapawudy saýgarmaga ukyply bolarlar. Saýlanan Habarlary, 2-nji kitap, 78.

“Öz halkyňyň talaňçylary” baradaky soňky çekişme, ilkinjisi bilen birdir, we görnüşü berkidýän nyşana düşünilmezden, “halk heläk bolar.” Olar “heläk bolýarlar”, çünki olar “Hudaýyň Ruhunyň şaýatlygyny güýjünden gaçyrýarlar.”

Beýleki topar Amerikanyň Birleşen Ştatlarynyň on dördünji aýatyň talaňçylary hökmünde görkezilýändigini öňe sürýär. Ol topar onunjy aýatdan on başinji aýada çenli Antiohus Magnusyň Amerikanyň Birleşen Ştatlaryna wekilçilik edýändigini görmäge ukyply däldir ýa-da görmek islemeýär. Milleryçiler taryhynyň protestantlary talaňçylaryň Antiohusdygyny öňe sürüşleri ýaly, görmäge islemeýän topar hem talaňçylary Antiohus tarapyndan öňden nyşanlanan güýç — Amerikanyň Birleşen Ştatlary — diýip kesgitleýär.

Ýahuda garşy, paýtagty Ýerusalime çenli baryp ýeten we şowsuzlyga uçran Senaheribiň hüjümine onuň serkerdesi Rabşake ýolbaşçylyk etdi.

Şonuň üçin indi, haýyş edýärim, Aşur patyşasy bolan jenabym bilen kepil geç; eger sen öz tarapyndan olaryň üstüne atlanýanlary goýup bilseň, men saňa iki müň at bererin. Onda sen nädip jenabymyň hyzmatkärleriniň iň pes derejelilerinden bir serdaryň önüni öwürüp bilersiň, hem-de arabalar we atlylar üçin Müsüre bil baglap bilersiň? Men indi bu ýeri weýran etmek üçin Rebbiň garşysyna çykyp geldimmi? Reb maňa: “Şu ýurda garşy çyk-da, ony ýok et” diýdi. Şonda Hilkiýanyň ogly Eliakym, Şebna we Ýoah Rabşaka şeýle diýdiler: “Haýyş edýäris, hyzmatkärleriň bilen aram dilinde gepleş, çünki biz oňa düşünýäris; diwardaky halkyň gulagyna ýehudileriň dilinde biziň bilen gepleşme.” Emma Rabşaka olara şeýle diýdi: “Meniň jenabym meni şu sözleri diňe seniň jenabyňa we saňa aýtmak üçin iberdimi? Ol meni diwar üstünde oturan adamlara-da ibermedimi? Olar siziň bilen bile öz tezegini iýip, öz peşewini içerler.” Soňra Rabşaka ýehudileriň dilinde dik durup, uly ses bilen gygyrdy-da, şeýle diýdi: “Beýik patyşanyň, Aşur patyşasynyň sözünü diňläň.” 2 Patyşalar 18:23–28.

Rabşakä öz sözlerini däl-de, Aşur patyşasy Sanheribiň sözlerini beýan edýärdi. Danieliň on birinji bap, kyrkynjy aýatda demirgazygyň patyşasy papalyk häkimiýet bolup, ahyrzamanyň döwründe, 1798-nji ýylda, günortanyň patyşasy bolan ateistik Fransiýanyň elinden ölüm ýarasyny aldy. Şol aýatda demirgazygyň patyşasy ahyrsoňy ar alýar we 1989-njy ýylda günorta patyşalygyny (SSSR-ni) joşup geçýär. Demirgazygyň patyşasy şol işi amala aşyranda, özi bilen “söweş arabalaryny, atlylary we köp gämileri” getirdi. “Söweş arabalary we atlylar” harby gudraty, “gämiler” bolsa ykdysady güýji aňladýar. Şol nyşanlar 1989-njy ýylyň ýeňşinde papalyk Rimiň ynançly wekili bolan goşun hökmünde Amerikanyň Birleşen Ştatlaryny görkezýär; bu ýagdaý Rabşakä arkaly öňden nusgalanan. Onunjy aýatdan on başınjy aýada çenli Antioh Magn papalaryň Amerika Birleşen Ştatlaryny aňladýar, we William Milleriň dogry belläp geçişi ýaly, on dördünjü aýatdaky “hem” sözi pygamberlik beýanatynda täze bir güýjüň girýändigini görkezýändigini sebäpli, “garakçylar” günortanyň ptolemeý patyşalaryndan-da, demirgazygyň patyşasy Antiohdan-da, ýa-da Makedonly Filipden-de tapawutly bir güýji aňlatmalydyr.

“Günortanyň patyşasy” bu aýatda, hiç bir şübhesiz, Müsüriň patyşasyny aňladýar; emma “halkyň talaňçylary” diýen söz düzüminiň nämäni aňladýandygy käbirleri üçin henizem şübhel bolup galýar, ähtimal. Munuň Antiýohusy ýa-da Siriýanyň haýsydyr bir patyşasyny aňladyp bilmeýändigini aýdyňdyr; çünki perişde öňki birnäçe aýatlarda şol millet hakda sözläp gelýärdi, indi bolsa: “halkyň talaňçylary-da”, we ş.m., diýýär; bu bolsa, äşgär şekilde, başga bir milleti göz önünde tutýandygyny görkezýär. Men Antiýohusyň, belki-de, ýehudylary talandygyny boýun alaryn; ýöne Antiýohus görnüşde beýle häsiýetli hiç bir işi ýerine ýetiriji hökmünde hiç ýerde agzalmaýan bolsa, bu nädip “görnüş berkitmek” bolup biler? Çünki ol görnüşde grek patyşalygy diýlip atlandyrylýan zada degişli bolupdy. Ýene-de, “görnüş berkitmek” diýmek, şol bir zady ygtybarly etmek, kämilleşdirmek ýa-da ýerine ýetirmek diýmegi aňlatmalydyr.” William Miller, Miller’s Works, Lecture 6, 89.

“Siriýanyň Selewkiler imperiýasynyň” patyşalarynyň köpüsi tarapyndan saýlanyp alnan at “Antiohus”dy. Şol imperiýanyň esaslandyryjysy Selewk Nikatordy, hem-de Selewkiler patyşalarynyň doly sanawyny takmynan ýigirmi altydan otuza çenli patyşa düzýärdi. Şol patyşalaryň köpüsi “Antiohus” adyny saýlap aldy, edil köp papalaryň papa saýlananda tagt adyny saýlap alşy ýaly. Papalaryň hemmesi “antihristdir”, munuň manysy “Mesihe garşy” diýmekdir. “Anti” sözi “garşy” manysyny berýär. Antihristler hökmünde olar öz ruhy atasynyň adyny kabul edipdirler; ol bolsa Şeýtandyr. Ýlhamda Şeýtan bilen papalar ikisi hem antihrist hökmünde tanadylýar.

Asmanda başlan gozgalaňy dowam etdirmek baradaky antihristiň tutanýerliligi boýun egmezlik çagalarynda hem işläp durar». Testimonies, 9-njy tom, 230.

Papa Şeýtanyň wekili bolup, şonuň üçin olaryň ikisi-de Mesihe garşy durýarlar, şonuň üçinem olar “antihristdir”. Olar papa wezipesini kabul edenlerinde bir at saýlap alýarlar we Şeýtanyň ýer ýüzündäki wekili bolýarlar.

“Dünýä bähbitlerini we hormat-sylaglaryny gazanmak üçin, ybadathana ýer ýüzüniň beýik adamlarynyň hoşniýetini we goldawyny gözlemäge ugrukdyryldy; şeýlelikde, Mesihi ret edip, ol Şeýtanyň wekili bolan Rim episgopyna tabynlyk etmäge iterildi.” Beýik Göreş, 50.

Olaryň edýän işleri arkaly siz olary tanarsyňyz, papalar bolsa Şeýtanyň şol bir işini dowam etdirýärler.

“Rim papasy arkaly, garaňkylygyň şazadasy kowulmazyndan öň asman mejlislerinde alnyp barylan şol bir iş bu ýerde, ýer ýüzünde-de dowam etdirildi. Şeýtan asmanda Hudaýyň kanunyny düzetmäge we oňa özüniň bir üýtgetmesini goşmaga synanyşdy. Ol öz hökümünü Ýaradanyň höküminiň üstüne çykardy we öz erkini Ýehowanyň erkiniň üstünde goýdy; şeýle etmek bilen-de, hakykatda Hudaýyň ýalňyşyp bilýändigini yglan etdi. Papa hem edil şol ýoly tutýar we özüne ýalňyşmazlyk häsiýetini degişli edip, Hudaýyň kanunyny öz pikirlerine laýyk getirmäge çalyşýar; ol özüni asman bilen ýeriň Rebbi tarapyndan berlen düzgünnamalarda we buýruklarda görýändigini çak edýän ýalňyşlyklaryny düzedip biljek diýip hasap edýär. Ol, hakykatda, dünýä ýüzüne şeýle diýýär: Men size Ýehowanyň kanunlaryndan has gowy kanunlar bererin. Bu asmandaky Hudaýa nähili bir masgaralamadyr!” Signs of the Times, November 19, 1894.

Selewk Nikator Selewkiler imperiýasyny esaslandyran hem bolsa, ondan soň gelen patyşalaryň köpüsi “Antiohus” adyny Selewkusa hormat üçin däl-de, onuň kakasyna hormat hökmünde saýladylar. Selewkusyň kakasy Antiohus asylyly bir adam hem-de Beýik Aleksandryň kakasy bolan Makedoniýaly Patyşa Filip II-niň gullugynda hyzmat eden bir serkerde bolupdyr. Bu asylyly derejesi we harby geçmişi Selewkusyň öz görnükli ornunyň emele gelmegine hem-de Beýik Aleksandryň ölüminden soň häkimiýete ýokarlanmagyna esas döretmäge ýardam etdi.

Selevkosyň patyşalygy, Aleksandryň patyşalygynyň dört böleginden üçüsine gözegçiligi ele geçirende esaslandyryldy. Şeýle hem Rim gözegçiligi ele geçirmek we demirgazygyň patyşasy bolmak üçin üç geografik güýji basyp alýar. Selevkos gündogary, günbatary we demirgazygy berk ele geçirenden soň, taryhy beýanatda demirgazygyň patyşasy boldy, we onuň paýtagty Wawilon şäheridi. Ondan soň gelen patyşalaryň köpüsi, öz syýasy ata-babalaryny hormatlamak üçin demirgazyk tagtyna çykanda “Antiýoh” adyny saýladylar. Meňzeşligi görmek aňsatdyr, eger görmek isleseň. Görmek islemeseň, görmersiň.

“Antiochus” ady (grek dilinde Ἀντίοχος) grekçe “anti” (“garşy” ýa-da “ters”) we “ocheo” (“berk tutmak” ýa-da “saklap durmak”) böleklerinden gelip çykýar. Demirgazyk patyşalary özleriniň syýasy mirasyny ata bilen saklap galmak üçin bu ady saýlapdyrlar; edil antikristiň (papalaryň) höküm sürüp başlamagynda at saýlaýşy ýaly. Papalar öz atalary bolan iblisiň wekilleri bolşy ýaly, Siriýa imperiýasynyň Antiochuslary hem öz atalarynyň wekilleriniň nusgasy bolup hyzmat edýärler. Bu ulanylyşda Antiochus olaryň atasynyň bir wekili hökmünde görkezilýär. 1989-njy ýylda papalyk häkimiýetiniň wekili Amerikanyň Birleşen Ştatlarydy, we dünýewi şaýatlyk antikrist, Papa Ioann Pawel II bilen Ronald Reaganyň öňki Sowet Soýuzyny ýykmaq ugrundaky işinde aralaryndaky gatnaşygy tassyklaýar.

Onunjy aýatdan on altynjy aýata çenli bolan aýatlarda birinji we soňky aýat kyrkynjy hem kyrk birinji aýatlara gönüden-göni salgylanmalary öz içine alýar. Onunjy aýat gönüden-göni kyrkynjy aýaty aňladýar. On altynjy aýat gönüden-göni kyrk birinji aýaty aňladýar. Bu aýatlar Danyýel pygamberligiň ahyrzamana degişli bölegini aňladýar.

Möhürlenlen kitap Ylham kitaby däl-de, Danyýel pygamberliginiň ahyrky günlere degişli bolan bölegidi. Mukaddes Ýazgy şeýle diýýär: “Emma sen, eý Danyýel, bu sözleri ýap we kitaby ahyrzamanyň wagtyna çenli möhürle; köpler ol ýana, bu ýana ylgap gezerler, bilim artar” (Danyýel 12:4). Kitap açylanda, şeýle yglan edildi: “Wagt indi bolmaz.” (Ylham 10:6-a serediň.) Danyýeliň kitaby indi möhürsizlenendir, Mesihniň Ýahýa beren ylhamy bolsa ýeriň ähli ýaşajylaryna ýetmelidir. Bilimiň artmagy arkaly bir halk soňky günlerde berkarar durmaga taýýarlanar....

“Birinji perişdäniň habarynda adamlar dünýäni we onuň içindäki ähli zatlary ýaradan Hudaýa, biziň Ýaradanymyza sežde etmäge çagyrylýarlar. Olar Papalygyň bir guramasyna tagzym etdiler, şeýlelikde Ýehowanyň kanunyny güýjüni ýitiren etdiler, emma bu mesele boýunça bilimiň artmagy bolar.” Selected Messages, 2-nji kitap, 105, 106.

1989-njy ýylda, ahyrzamanyň döwründe, Danyel kitabyňyň on birinji babyndaky soňky alty aýat “Danyel pygamberliginiň soňky günlere degişli bolan bölegini” aňladýar. Bu bölek şol wagt möhri açylanda tanaldy, we şol möhriň açylmagy “Papalygyň binýadynyň goýluşy, Ýehowanyň kanunynyň güýjüni ýatyrmak” babatda bilimiň artmagyna getirdi. Alfa we Omega hemişe soňuny başlangyç arkaly görkezýär, we 1989-njy ýylda başlanan synag prosesi iki topar ybadat edijini ýüze çykarmak üçin niýetlenipdi.

Ol şeýle diýdi: «Öz ýoluň bilen git, eý Daniel; çünki bu sözler ahyrzamanyň wagtyna çenli ýapyk we möhürlenendir. Köp adamlar tämizlener, ak ediler we synalyp geçiler; emma erbetler erbetlik ederler; erbetleriň hiç biri düşünmez; ýöne paýhaslylar düşünerler». Daniel 12:9, 10.

Biz häzir şol synag işiniň ahyrky döwründediris, sebäbi adventizmiň başlangyjyndaky garakçylar baradaky dawa indi täzededen gaýtalanýar. Garakçylary Amerikanyň Birleşen Ştatlary hökmünde kesgitlemek, Antiohy garakçylar hökmünde kesgitlemekdir. Bu, Milleritleriň we protestantlaryň hut şol bir jedelidir.

Synag döwrüniň ahyrynda, edil 1989-njy ýylda başlan synag döwrüniň başynda bolşy ýaly, Ýahuda taýpasynyň Arslany Danieliň pygamberliginiň “ahyryky günlere degişli bolan şol böleginiň” möhürini açýar. 1989-njy ýylda bu Daniel on birinji bapynyň soňky alty aýaty bolupdy, ahyrynda bolsa bu kyrkynjy aýatyň gizlin taryhydyr; ol onunjy aýatdan on altynjy aýata çenli bolan aýatlar arkaly nusgalanýar.

Adwentizmiň taryhynyň içindäki jedelleriň alty ugruny indiki makalalarda gözden geçirmegimizi dowam etdireris. Şol alty jedeliň ilkinjisi, şol alty jedeliň iň soňkusyny şöhlendirýär. Dogrulygyň duşmanynyň Hudaýyň halkynyň Rim nyşany bilen berkidilen “görünşi” dogry bölüp aýyrmagyna päsgel bermek ugrundaky synanyşyklary bilen baglanyşykly unsurlary açyp görkezýänimizde, beýleki dört jedeli onuň üstüne gatlaplaý ýerleşdirmek üçin birinji we soňky jedelleri ulanarys.

“Bakylyga tiz geçip barýan pursatlaryň ähmiýetine düşünmesek we Hudaýyň beýik günü gelende durmaga taýyn bolmasak, biz ynamsyz dolandyryjylar bolarys. Garawul gijäniň näçe wagty bolandygyny bilmelidir. Häzir hemme zat bu wagt üçin hakykata ynanýanlaryň ählisiniň duýmaly bolan bir dabaralylyk bilen örtülendir. Olar Hudaýyň günü bilen baglanyşykly hereket etmelidirler. Hudaýyň hökümleri dünýäniň üstüne inmek üzere, şonuň üçin biz şol beýik gün

üçin taýýarlanmalydyrys.”

“Biziň wagtymyz gymmatlydyr. Geljekdäki, ölümsiz ýaşaýyş üçin taýýarlyk görmek babatda synag möhletimiziň diňe az, örän az günü galandyr. Tötänleýin hereketlere sarp etmäge wagtymyz ýok. Hudaýyň Sözüniň üstüni ýüzleý geçmekden gorkmalydyrys.” Testimonies, volume 6, 407.